

અધ્યયન નિષ્પત્તિ : SS 7.31 સમાચારપત્રોના યોગ્ય ઉદાહરણો સાથે મીડિયાની કામગીરી સમજે છે.

SS 7.32 જાહેરાત પત્રો બનાવે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :

→ પ્રસાર માધ્યમો - અર્થ	→ વિવકપૂર્ણ ઉપયોગ
→ સમાચારપત્રો - અન્ય સ્ત્રોતો	→ નારી સશક્તિકરણ
→ પ્રસાર માધ્યમોનું લોકશાહીમાં મહત્વ	→ જાહેરાત-અર્થ-ફાયદા-ગેરફાયદા

પ્રશ્ન - 1 નીચે આપેલા દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી ☐ માં લખો.

1. માનવી કેવું પ્રાણી છે ?

(A) વૈશ્વિક	(B) સાંકેતિક
(C) સામાજિક	(D) બૌદ્ધિક

C

2. એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે માહિતી અથવા સંદેશો મોકલવા કે પ્રાપ્ત કરવાની વિસ્તૃત વ્યવસ્થાને શું કહે છે ?

(A) વ્યવસ્થાપન	(B) ટેકનોલોજી
(C) પરિવહન	(D) સંચાર તંત્ર

D

3. કઈ બાબતે વિશ્વને એક વૈશ્વિક ગામમાં ફેરવી નાખ્યું છે ?

(A) વિજ્ઞાન	(B) ટેકનોલોજી
(C) સંચાર તંત્ર	(D) ઉપરોક્ત તમામ

C

4. ભારતમાં આધુનિક ટપાલ સેવાની શરૂઆત ક્યારે થઈ ?

(A) ઈ.સ. 1853	(B) ઈ.સ. 1854
(C) ઈ.સ. 1855	(D) ઈ.સ. 1857

B

5. ભારતમાં ટેલિગ્રામ સેવા સૌ પ્રથમ ક્યાં સ્થળો વચ્ચે શરૂ થઈ હતી ?

(A) કલકત્તા અને પેશાવર	(B) મુંબઈ અને થાણા
(C) દિલ્હી અને મુંબઈ	(D) કલકત્તા અને ડાયમંડ હાર્બર

D

6. દુનિયાના કોઈપણ ખૂણે બનતી રોજ-બરોજની ઘટનાઓ, જાહેરાત, દુઃખદ નોંધ, આજનું ભવિષ્ય, પંચાંગ, દિન વિશેષ, તિથિ, ચોઘડિયાં વગેરે બાબતો આપણા સુધી ક્યાં માધ્યમથી પહોંચે છે ?

(A) ટપાલ	(B) ટેલિફોન
(C) ટેલિગ્રાફ	(D) વર્તમાનપત્ર

D

7. સૌથી વધુ ચલચિત્રો કયાં દેશમાં બને છે ?

- (A) ચીન (B) અમેરિકા
(C) ઈટાલી (D) ભારત

D

8. વોકીટોકીનો સૌથી વધુ ઉપયોગ કોણ કરે છે ?

- (A) ખેડૂત (B) પોલીસ
(C) ડોક્ટર (D) કારીગરો

B

9. મોબાઈલ ફોનના પ્રકાશને કારણે કયાં અંગને નુકસાન થાય છે ?

- (A) મગજ (B) ફેફસાં
(C) આંખ (D) નાક

C

10. સંચાર માધ્યમો અને જાહેરાતો દ્વારા વ્યક્તિના જીવનની કઈ કઈ બાબતોમાં પરિવર્તન થતું જોવા મળે છે ?

- (A) ધાર્મિક (B) સામાજિક
(C) આર્થિક (D) ઉપરોક્ત તમામ

D

પ્રશ્ન - 2 નીચેના વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

- રક્ષાબંધનની રાખડી આંતરદેશીય પત્ર દ્વારા મોકલી શકાય છે.
- ખોરાક માનવીની પ્રાથમિક જરૂરિયાત છે.
- જાહેરાતોમાં આવતી બધી જ વસ્તુઓ ગુણવત્તાવાળી હોય છે.
- મોબાઈલ ફોન સંચાર માધ્યમોનું ઉત્તમ સાધન છે.

X

✓

X

✓

પ્રશ્ન - 3 નીચેની ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય શબ્દ મૂકી વાક્ય પૂર્ણ પૂરો.

- મિત્રોને શુભેચ્છા આપવા ગીટિંગ કાર્ડનો ઉપયોગ થાય છે.
- મોબાઈલના વધુ પડતા ઉપયોગથી બાળકોના મગજ પર વિપરીત અસર થઈ છે.
- રેડિયો શ્રાવ્ય પ્રકારનું માધ્યમ છે.
- મનોરંજન માટેનું લોકપ્રિય દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય સાધન સિનેમા છે.
- પૃથ્વીના પેટાભાગમાં રહેલા ખનીજોની માહિતી મેળવવા કૌટુંબ ઉપગ્રહો ખૂબજ ઉપયોગી માધ્યમ છે.

પ્રશ્ન - 4 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યોમાં લખો.

1. પોસ્ટઓફિસ દ્વારા પૈસા કેવી રીતે મોકલી શકાય છે ?

પોસ્ટઓફિસ દ્વારા પૈસા એનિસ્ટાંડર્ડની મોકલી
શકાય.

2. જાહેરાત પ્રસારણ માટેના કોઈપણ બે માધ્યમો જણાવો.

ભીંતચિત્રો, રેડિયો, સિનેમા, ટેલિવિઝન, ટેબલ, મીડિયાઈન
ફોન, ટેલિફોન, પત્રિકા, વપરીદીના ચેલા, વસસ્ટેન્ડના
ભાંડડા, વેશાલિય લગેરી.

3. સંચાર-માધ્યમ એટલે શું ?

એક સ્થળથી બીજા સ્થળે માહિતિ અથવા સંદેશો
મોકલવા માટે કે મેળવવા માટેની વિસ્તૃત
વ્યવસ્થાને 'સંચાર - માધ્યમ' કહે છે.

4. જાહેરાતના બે ફાયદા જણાવો.

૧) વસ્તુની ગુણવત્તાની ચકાસણી અને ખાતરી કરી શકાય.
૨) વસ્તુ તરફ દર્શાવેલી કિંમતની મળી શકાય છે.
૩) વસ્તુની સામાન્ય માહિતિ ત્રણે સુધી પહોંચાડી શકાય.

5. સરકાર સામાજિક જાગૃતિ માટે કઈ કઈ જાહેરાતો કરે છે ?

૧) બાળલગ્નો કરવાં નહિ. ૨) ખારીજ્ય મળવો.
૩) વસ્તીનિયંત્રણ કરો. ૪) દીકરીને શિક્ષણ આપો.
૫) બાળકોને કુપોષણથી બચાવો.

6. રેડિયોના માધ્યમ દ્વારા આપણને ક્યાં ક્યાં કાર્યક્રમો સાંભળવા મળે છે ?

17. સંચાર માધ્યમ અને જાહેરાત

- રેડિયો પર સમાચારોની સંગીત, ગજનો, લોકગીતો, વાતાવરણીક ગીતો, પરિસંવાદ, સમતગમનના સમાચાર, ગાટક, જ્વાભાન સમાચાર, વગેરે આ ઉપરાંત યુર, વાવાઝીરું, શ્યામ વગેરે
7. મોબાઈલ ફોન દ્વારા આપણે કઈ કઈ ટિકિટ બુક કરાવી શકીએ છીએ?
- ત્રીપાઈલ ફોન દ્વારા આપણે રેલ્વે-બસ-સિનેમા વગેરે વસ્તુઓની ટિકિટ બુક કરાવી શકીએ છીએ.
8. તમને ગમતી કોઈપણ બે ચીજવસ્તુઓની જાહેરાતનાં નામ જણાવો.
- ફેર ચોક્કસ લવલી, મેરી વાંતી મનોગમતી જાહેરાતનાં નામ છે.
9. રોજબરોજના કાર્યમાં તમે ઉપયોગ કરતાં હોય એવા સંચાર માધ્યમો જણાવો.
- ટચાલ, યુઆકી, વર્તમાનપત્રો, ગેટચી, સિનેમા, ટેલિવિઝન, વગેરે સંચાર માધ્યમો.
10. જાહેરાત દ્વારા લોકશાહીના કયાં તત્વો દ્રઢ થાય છે?
- જાહેરાત દ્વારા લોકશાહીના સમાનતા, સ્વાતંત્રતા, અંશુલ અને સમોકતાના ગુણો દૃઢ બને છે.

પ્રશ્ન - 5 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર બે-ત્રણ વાક્યોમાં લખો.

1. લોકશાસીમાં સંચાર માધ્યમો કેમ ઉપયોગી છે ?

1) લોકશાસીમાં દેશમાં બનતા બનતા પોલીસ ગાડીઓ લોકો સુધી પહોંચાડતા સંચાર માધ્યમો ખુબ ઉપયોગી બન્યાં છે. 2) સરકાર લોકોના મુદ્દાઓ ઉઠાવવા બતાવવા કર્યાં કર્યાં કરતો કરે છે. તેથી ગ્રાહકારી સંચાર- માધ્યમો દ્વારા લોકો સુધી પહોંચી મળે છે.

2. 'સમાજમાં ફેલાયેલા વહેમ, અંધશ્રદ્ધા, રીતરિવાજો વગેરે વિરુદ્ધ જાગૃતિ ફેલાવવામાં સિનેમા અગત્યનો ભાગ ભજવે છે.' આ વાક્ય સમજાવો.

સિનેમામાં પ્રદર્શિત થતી વિવિધ કિસ્મો લોકોની મીરા ભાતો સામાજિક, સાંસ્કૃતિક થાતો નૈતિક વાલાતો રિવાજો છે. તેનાથી લોકોની સજાગીરતા અને વિચારસરણીમાં નોંધપાત્ર પરિવર્તન આવ્યું છે. સિનેમા કહેલાક રિતરીવાજો, માન્યતાઓ વગેરે અંધશ્રદ્ધા કરવાનું શીખાવે છે. આમ...

3. ટી.વી.ના ફાયદા જણાવો.

1. ટેલિવિઝન દ્વારા સમાચારો, કિસ્મો, સીરિયલો, શૈક્ષણિક અને દાર્મિક કાર્યક્રમો, મહેશતી વગેરે વાલાતો મેલા- સાંભળવા મળે છે. 2) પુર, ભુકંપ, વાલાઓડ, ભુનામી જેવી કુદરતી આપત્તિઓની માહિતી ત્વરિત મેળવી શકાય છે. 3) ટેલિવિઝન દ્વારા મનોરંજન માળી શકાય છે.

પ્રશ્ન - 6 દૂંકનોંધ લખો.

1. જાહેરાતના ગેરફાયદા

1) મહેશતી પાલન નાણાનો ખુબ જ ખર્ચ પાડે છે, જેવી વસ્તુની કિંમતમાં વધારો પાડે છે. આમ મહેશતીના ખર્ચનું ભારણ ગ્રાહકને ભીંગવડુ પડે છે. 2) મહેશતી

કરનાર વ્યક્તિ કે વસ્તુનો પચાસ કરો દો, તે વસ્તુ કદાચ યોગી વાપરના ન હોય એવું પણ વળે દો. 3) લીઆમાણી મકેશનના આધારે પરીધી કરવામાં આપણે ક્યારેક દોલરાઈ પણ જઈએ દોએ. 4) ટીવી પર દર્શાવવામાં આપતી મકેશન મોઈની ક્યારેક આપણે મનમાં શરમ-સંકોચ અનુભવીએ દોએ, કારણ કે દરેક વસ્તુ અપાતી શક્તિમાં નથી.

2. કૃત્રિમ ઉપગ્રહનો ઉપયોગ.

માનવસર્જિત કૃત્રિમ ઉપગ્રહ સંચાર- માધ્યમ પરીકે ખુબ ઉપયોગી દો. અવકાશમાં પડતા મુકવામાં આવીતા કૃત્રિમ ઉપગ્રહ દ્વારા શૈક્ષિક સમાચારો, મોસમની ગતિવિધિ તેમજ અન્ય કાર્યક્રમો પૂરવી પર જોઈ પણ સ્થળના ટેલિવિઝન, ઉમ્દપૂર અને મોબાઈલ ફોન જેવાં સંચાર સાધનોમાં પ્રાપ્ત કરી શકાય દો. પૂરવીના આંતરિક ભાગમાં રહેલાં પાત્રી અને ચમનીમેની માફતી મેળવી શકાય દો. કૃત્રિમ ઉપગ્રહ દ્વારા આપણા દરથી લીમ સ્થળ વચ્ચેના આંતરને અને દસ્તાને મળી શકાય દો.

પ્રશ્ન - 7 માગ્યા મુજબ પ્રવૃત્તિ કરો.

1. કોઈપણ એક જાહેરાત તૈયાર કરો.
2. આપણા પરિવારના સભ્યો કયાં-કયાં સંચાર માધ્યમોનો ઉપયોગ કરે છે, તેની યાદી તૈયાર કરો.

SCE મૂલ્યાંકન

ક્રમ	અધ્યયન નિષ્પત્તિ	SCE મૂલ્યાંકન			ગુણ
		x	?	✓	
SS 7.31	સમાચારપત્રોના યોગ્ય ઉદાહરણો સાથે મીડિયાની કામગીરી સમજે છે.				
SS 7.32	જાહેરાત પત્રો બનાવે છે.				

વાલીની સહી :

શિક્ષકની સહી :

તારીખ :